

PROTOKÓŁ KONTROLI

Urzędu Miasta Bydgoszcz (adres: ul. Jezuicka 1, 85-102 Bydgoszcz) nr statystyczny 092351297, nazywanego dalej „Urzędem”. Prezydentem Miasta Bydgoszcz od 5 grudnia 2010 r. jest Rafał Bruski. W okresie od 26 listopada 2006 r. do 4 grudnia 2010 r. stanowisko to zajmował Konstanty Dombrowicz.

Kontrolę przeprowadził kontroler z Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Bydgoszczy, Maciej Gajdzik, główny specjalista kontroli państwowej, na podstawie upoważnienia do kontroli nr 078941 z dnia 10 maja 2012 r., w okresie od 28 maja do 4 lipca 2012 r.

[Dowód: akta kontroli str. 1]

Przedmiotem kontroli było kształcenie uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

W protokole kontroli użyto następujących skrótów:

- ustawa o systemie oświaty – ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.),
- rozporządzenie w sprawie warunków organizowania kształcenia – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz.U. Nr 19, poz. 167).

W toku kontroli ustalono, co następuje:

1.

Zgodnie z art. 5 ust. 5 ustawy o systemie oświaty prowadzenie publicznych szkół podstawowych oraz gimnazjów, w tym z oddziałami integracyjnymi, należy do zadań własnych gmin. Zgodnie z art. 5 ust. 5a ww. ustawy prowadzenie publicznych szkół podstawowych specjalnych i gimnazjów specjalnych, szkół ponadgimnazjalnych, w tym z oddziałami integracyjnymi, należy do zadań własnych powiatu.

1.1.

Zakres zadań oświatowych miasta przedstawia poniższe zestawienie (tabela 1):

Wyszczególnienie	rok szkolny	
	2010/2011	2011/2012
Liczba prowadzonych szkół ogólnodostępnych, w tym:	153	147
- z oddziałami specjalnymi	2	2
- z oddziałami integracyjnymi	10	10
- integracyjnych	4	4
- pozostałych	137	131
Liczba uczniów w szkołach ogólnodostępnych (łącznie/ niepełnosprawnych), w tym:	39.436 / 610	38.154 / 664
- w oddziałach specjalnych	17/ 17	13 / 13
- w oddziałach integracyjnych	1.070 / 252	1.113 / 272
- w szkołach integracyjnych	1.212 / 257	1.243 / 270
- w pozostałych	36.630 / 84	35.785 / 109
Liczba prowadzonych ośrodków	2	2
Liczba uczniów w prowadzonych ośrodkach	214	207
Liczba prowadzonych szkół specjalnych	12	12
Liczba uczniów w szkołach specjalnych	869	833
Liczba burs	3	3
Liczba dotowanych szkół i placówek niepublicznych	62	71

[Dowód: akta kontroli str. 33-34]

1.2.

Zgodnie z przekazanymi szkołom przez Wydział Edukacji wytycznymi tworzenia planu finansowego:

- łączna kwota planowanych wydatków nie mogła przekroczyć łącznych wydatków przewidywanych do wykonania w 2010 r., z wyjątkiem odpisów na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych (§ 4440), planowane wydatki bieżące mogły być zwiększone ponad planowany wskaźnik wzrostu tych wydatków co najwyżej o 2% w stosunku do przewidywanego wykonania w 2010 r. (pismo z 31 sierpnia 2010 r.),

- planowane wydatki na wynagrodzenia w 2012 r. mogły być wyższe ponad planowany wskaźnik wzrostu wynagrodzeń tylko w przypadku przyjęcia do realizacji dodatkowych zadań (pismo z 30 sierpnia 2011 r.).

Wykonie planów wydatków szkół specjalnych w 2010 r. wyniosło 25.851,3 tys. zł, zaś w roku 2011 – 29.598,8 tys. zł.

[Dowód: akta kontroli str. 73-83, 90-93]

Pismem z dnia 28 września 2010 r. Marian Sajna, dyrektor Wydziału Edukacji, zwrócił się do dyrektorów szkół i pałcówek oświatowo-wychowawczych, dla których organem prowadzącym jest miasto Bydgoszcz, z prośbą o podjęcie działań w celu przesunięcia terminów remontów wynikających z decyzji Państwowego Powiatowego Inspektoratu Sanitarnego, Państwowej Straży Pożarnej i innych, które przypadają do wykonania do końca 2010 r., na rok 2011 i następne.

[Dowód: akta kontroli str. 239-240]

Wydatki na inwestycje w działach 801 - oświata i wychowanie oraz 854 - edukacyjna opieka wychowawcza w 2011 r. wyniosły 2.170,0 tys. zł, zaś na rok 2012 wydatki te zostały zaplanowane w kwocie 26.852,5 tys. zł (plan wg stanu na 31 marca 2012 r.).

[Dowód: akta kontroli str. 5-6]

W związku z ankietą skierowaną do szkół uzyskano informacje, że:

- trzy szkoły nie zapewniły uczniom niepełnosprawnym zajęć rewalidacyjnych (Zespół Szkół nr 18, Szkoły Podstawowe nr 2, nr 63), przy czym w jednym przypadku wskazano, że w roku szkolnym 2009/2010 organ prowadzący nie przyznał środków na ten cel,
- w budynku głównym Szkoły Podstawowej nr 65 brak było windy, co spowodowane było brakiem środków na modernizację obiektu,
- Gimnazjum nr 13 nie posiadało sprzętu i środków dydaktycznych do prowadzenia zajęć z uczniami niepełnosprawnymi ze względu na brak środków,
- Gimnazjum nr 22 nie posiadało wind, podjazdów, toalet dla osób niepełnosprawnych ruchowo oraz pomocy naukowych przeznaczonych do pracy z uczniami niepełnosprawnymi.

[Dowód: akta kontroli str. 138-238]

Iwona Waszkiewicz, dyrektor Wydziału Edukacji podała w powyższej sprawie w swoich wyjaśnieniach, że:

- w niektórych szkołach wystąpiły problemy związane z dostosowaniem warunków do potrzeb uczniów niepełnosprawnych,
- potrzebne inwestycje wymagają często wysokich nakładów, stąd Urząd Miasta realizuje je stopniowo, dostosowując wysokość przyznawanych środków do możliwości Miasta,
- w przypadku Szkoły Podstawowej nr 65 brak windy utrudnia swobodne poruszanie dwóm uczniom na wózkach inwalidzkich; dyrektor tej szkoły występował z wnioskami do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz do Urzędu Miasta (ostatni wniosek w 2008 r.); w miarę posiadanych środków Wydział Edukacji rozważy możliwość sfinansowania tego zadania w kolejnych latach,
- Gimnazja nr 13 oraz 22 nie są szkołami integracyjnymi, dostosowanymi do potrzeb osób niepełnosprawnych; mieszczące się w starym, wymagającym olbrzymich nakładów budynku, Gimnazjum nr 13 funkcjonuje ostatni rok szkolny; Gimnazjum nr 22 jest małą szkołą rejonową liczącą 8 oddziałów ogólnodostępnych; mieści się ono w starym budynku, a dyrektor tej szkoły nigdy nie starał się o zniesienie barier architektonicznych, gdyż wśród uczniów brak było osób niepełnosprawnych ruchowo,
- dyrektorzy Szkoły Podstawowej nr 2 i Zespołu Szkół nr 18 nie występowali do Wydziału Edukacji z wnioskiem o ujęcie w ramowych planach nauczania dodatkowych godzin przeznaczonych na zajęcia rewalidacyjne; w październiku 2011 r. dyrektor Szkoły Podstawowej nr 63 otrzymał zgodę na rewalidację indywidualną, natomiast w lutym 2010 r. uzyskał on odpowiedź negatywną, z uwagi na brak środków; szkoła ta nie zatrudniała przy tym osoby w odpowiednich kwalifikacjach (surdopedagoga). [Zgodnie z § 2 ust. 10 rozporządzenia Ministra Edukacji i Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15 poz. 142 ze zm.) dyrektor szkoły, z wyjątkiem szkoły specjalnej, w uzgodnieniu z organem prowadzącym, przydziela dodatkowe godziny na prowadzenie indywidualnych zajęć rewalidacyjnych z uczniami niepełnosprawnymi.]

[Dowód: akta kontroli str. 241-244]

Zgodnie z § 55 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie

(Dz. U. Nr 75, poz. 690 ze zm.) w budynku użyteczności publicznej, niewymagającym wyposażenia w dźwigi, o których mowa w § 54 ust. 1, należy zainstalować urządzenia techniczne zapewniające osobom niepełnosprawnym dostęp na kondygnacje z pomieszczeniami użytkowymi, z których mogą korzystać.

Zgodnie z § 86 ust. 1 ww. rozporządzenia w budynku, na kondygnacjach dostępnych dla osób niepełnosprawnych, co najmniej jedno z ogólnodostępnych pomieszczeń higieniczno-sanitarnych powinno być przystosowane dla tych osób.

Zgodnie z § 8 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.) urządzenia sanitarnohigieniczne winny być utrzymywane w stanie pełnej sprawności technicznej. Zgodnie z § 8 ust. 1 ww. rozporządzenia w pomieszczeniach sanitarnohigienicznych zapewnia się środki higieny osobistej. Zgodnie zaś z § 7 ust. 1 tego rozporządzenia teren szkoły powinien być ogrodzony.

W wyniku kontroli przeprowadzonej w Zespole Szkół nr 30 stwierdzono, że:

- w budynku ww. Zespołu Szkół nie było urządzeń technicznych zapewniających osobom niepełnosprawnym dostęp na wyższe kondygnacje z pomieszczeniami użytkowymi, z których mogą korzystać,
- żadna ze znajdujących się tam toalet nie była przystosowana dla potrzeb osób niepełnosprawnych,
- spośród wszystkich 19 wydzielonych ubikacji 4 były zamknięte i niedostępne dla uczniów,
- z 15 dostępnych toalet: 6 była pozbawionych drzwi, a w pozostałych, drzwi były niesprawne, albo pozbawione klamek, we wszystkich 15 dostępnych ubikacjach muszle klozetowe były pozbawione spłuczek (woda spłukiwana była za pomocą zaworów zamontowanych w rurach doprowadzających wodę),
- mydło znajdowało się na wyposażeniu 3 z 6 dostępnych dla uczniów toalet, zaś ręczniki do rąk znajdowały się tylko w jednej toalecie,
- boisko szkolne nie było ogrodzone,

zaś dyrektor ww. jednostki podał w swoich wyjaśnieniach w powyższych sprawach, m.in. że:

(1) od przeszło 30 lat toalety nie były one objęte generalnym remontem, a przeprowadzano

jedynie prowizoryczne, niezbędne, bieżące modernizacje, z uwagi na ograniczone środki finansowe, (2) wielokrotnie i bezskutecznie zwracał się do organu prowadzącego szkołę w związku z powyższym stanem, (3) uzyskał informację, że Zespół Szkół Nr 30 otrzymał środki finansowe w wysokości 70.000 zł. na przeprowadzenie remontu toalet.

[Dowód: akta kontroli str. 239-240]

1.3.

Kwoty subwencji oświatowej, dotacji uzyskanych z budżetu państwa na finansowanie zadań oświatowych oraz wydatki na bieżące zadania oświatowe (bez wydatków inwestycyjnych) w roku 2011 r. i 2012 r. przedstawia poniższe zestawienie (tabela 3, w tys. zł):

	Rok 2011 – wykonanie	Rok 2012 – plan (wg stanu na 31 marca)
Subwencja oświatowa	304.951,8	323.408,8
Dotacje z budżetu państwa na zadania oświatowe	3.809,6	-
Wydatki w dziale 801	441.920,9	447.757,2
Wydatki w dziale 854	38.128,9	37.895,0
Łącznie wydatki w działach 801 i 854	480.049,8	485.652,3
Różnica (subwencja + dotacje - wydatki)	- 171.288,4	- 162.244,5

[Dowód: akta kontroli str. 5-6]

1.4-5.

Zgodnie z § 8 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. (Dz. U. Nr 173, poz. 1072) w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego określa się wszystkie zalecane najkorzystniejsze dla dziecka formy kształcenia specjalnego.

W latach szkolnych 2010/2011 i 2011/2012 w Wydziale Edukacji Urzędu Miasta Bydgoszcz nie odnotowano przypadków uczniów, którym zapewniono inną, niż określona w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, formę kształcenia specjalnego (kierując ucznia do danej placówki pracownik Wydziału sprawdzał, czy kształcenie, o którym mowa w orzeczeniu jest

tam realizowane, jeśli zaś odpowiednia forma kształcenia nie była realizowana, to informacja o tym fakcie była przekazywana opiekunom oraz dyrekcji szkoły z prośbą o zmianę placówki, zaś skierowanie nie mogło być w takim przypadku wystawione do wskazanej przez opiekunów szkoły; kształcenie to było zapewniane w szkołach specjalnych, szkołach ogólnodostępnych, w tym – w oddziałach specjalnych i integracyjnych – liczby uczniów podano w tabeli nr 1).

[Dowód: akta kontroli str. 35-43]

Na podstawie ankiety, skierowanej do 15 szkół ogólnodostępnych, do których uczęszczali uczniowie niepełnosprawni (Szkoły Podstawowe nr 2, 46, 58, 63, 65, Gimnazja nr 13, 16, 22, Zespoły Szkół nr 6, 7, 8, 18, 20, 32, oraz Zespół Szkół Medycznych) stwierdzono, że:

- w przypadku uczniów 5 szkół kształcenie w szkole ogólnodostępnej było wskazane w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego jako najkorzystniejsza forma kształcenia specjalnego,
- w przypadku uczniów 10 szkół podano, iż w pełni były realizowane zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego (jako przyczynę braku pełnej realizacji zaleceń wskazywano m.in. brak zajęć rewalidacyjnych w arkuszu organizacyjnym szkoły oraz brak finansowania tych zajęć przez organ prowadzący),
- w 7 przypadkach dyrektorzy szkół podali, że kierowana przez nich szkoła posiada odpowiednie warunki nauki, sprzęt specjalistyczny i środki dydaktyczne pozwalające na kształcenie uczniów niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego (odnotowane w ankiecie potrzeby: Szkoła Podstawowej nr 65 - brak windy, Gimnazjum nr 13 – brak sprzętu i środków dydaktycznych do prowadzenia zajęć z uczniami niepełnosprawnymi, Gimnazjum nr 22 – brak wind, podjazdów, toalet dla osób niepełnosprawnych ruchowo oraz pomocy naukowych przeznaczonych do pracy z uczniami niepełnosprawnymi),
- w zdecydowanej większości szkół brak było przesłanek do tworzenia oddziału integracyjnego, ze względu na małą liczbę uczniów niepełnosprawnych (poniżej 10), względnie – z powodu istnienia szkoły z oddziałami integracyjnymi w pobliżu, w jednym przypadku przygotowania do zorganizowania oddziału integracyjnego nie zostaną sfinalizowane z powodu planowanej likwidacji szkoły (Gimnazjum nr 13),

- we wszystkich przypadkach dyrektorzy szkół podali, że udzielano pomocy rodzicom dzieci niepełnosprawnych w zakresie doskonalenia umiejętności niezbędnych we wspieraniu ich rozwoju,
- odnośnie 14 szkół podano, że wspierane było podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez nauczycieli, w zakresie związanym z wspomaganie rozwoju uczniów niepełnosprawnych (w jednym przypadku, ze względu na niewielką liczbę uczniów, stwierdzono, że brak jest przesłanek do takich działań),
- we wszystkich przypadkach odnotowano informacje, że kadra nauczycielska szkół była przygotowana do organizowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego (poprzez posiadanie specyficznego wykształcenia, względnie – w związku z odbytymi szkoleniami),
- w 5 szkołach, w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego w ww. latach szkolnych byli zatrudnieni nauczyciele posiadający odpowiednie kwalifikacje oraz odpowiedni specjaliści (np. w Szkole Podstawowej nr 8 - nauczyciele ze specjalnym przygotowaniem pedagogicznym, pedagog, psycholog, rewalidator, rehabilitant, logopeda); w 10 przypadkach podano, że szkoła nie współorganizuje kształcenia integracyjnego, względnie – że nie ma takiego obowiązku,
- w 11 szkołach dla uczniów niepełnosprawnych wdrażano indywidualne programy nauczania, wychowawcze i profilaktyki (w dwóch przypadkach podano, że było wystarczające zastosowanie zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, w jednym przypadku wyjaśniając brak indywidualizacji programów powołano się na fakt, że szkoła nie posiada oddziału integracyjnego),
- wsparcie organu nadzoru pedagogicznego polegało na organizowaniu szkoleń, a – w jednym przypadku – na sfinansowaniu kosztu podręczników dla uczniów niepełnosprawnych,
- jako przejaw wsparcia organu prowadzącego wskazywano finansowanie zajęć wynikających z wymogów związanych z kształceniem uczniów niepełnosprawnych (np. zajęć rewalidacyjnych),

- we wszystkich przypadkach szkoły w zakresie organizowania i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej współpracowały z innymi jednostkami organizacyjnymi, przy tym w każdym przypadku – z poradnią psychologiczno-pedagogiczną,
- w szkołach nie posiadających oddziałów integracyjnych nie odmawiano przyjęcia uczniów niepełnosprawnych do szkoły, w dwóch szkołach posiadających takie oddziały przypadki odmowa przyjęcia wystąpiły z powodu braku miejsc w oddziale.

[Dowód: akta kontroli str. 138-238]

1.6.

Zgodnie z art. 71b ust. 5b ustawy o systemie oświaty, jeżeli powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka nie prowadzi szkoły specjalnej lub ośrodka, odpowiednich ze względu na rodzaj niepełnosprawności, w tym stopień upośledzenia umysłowego, starosta tego powiatu kieruje dziecko do najbliższego powiatu prowadzącego taką szkołę lub ośrodek.

W powyższym trybie do placówek poza Bydgoszczą skierowano:

- 1 ucznia do Dolnośląskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego nr 13 dla Niewidomych i Słabo Widzących we Wrocławiu - w 2010 r.,
- 1 ucznia do Zasadniczej Szkoły Zawodowej nr 2 w Łodzi – w 2011 r.,
- 1 ucznia do Liceum Ogólnokształcącego w Instytucie Głuchoniemych im. Jakuba Falkowskiego w Warszawie – w 2012 r.

Ponadto uczniowie kierowani byli do dwóch zlokalizowanych na terenie Bydgoszczy ośrodków, podlegających samorządowi województwa kujawsko-pomorskiego (przekazanych mu przez miasto Bydgoszcz w 2005 r.), tj. do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille'a (28 uczniów w 2010 r., 26 uczniów w 2011 r. i 11 uczniów w 2012 r.) oraz do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. gen. Stanisława Maczka (4 uczniów w 2010 r., 7 uczniów w 2011 r. i 1 uczeń w 2012 r.).

[Dowód: akta kontroli str. 35-43]

1.7-8.

Zgodnie z art. 17 ust. 3a pkt 1 ustawy o systemie oświaty obowiązkiem gminy jest zapewnienie uczniom niepełnosprawnym, których kształcenie i wychowanie odbywa się na podstawie art. 71b, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej i gimnazjum, a uczniom z niepełnosprawnością ruchową, upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym - także do najbliższej szkoły ponadgimnazjalnej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 21 roku życia.

Zgodnie z § 1 ust. 5 uchwały nr VII/133/03 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26 marca 2003 r. w sprawie zwolnień i ulg w opłatach za usługi przewozowe środkami miejskiego transportu zbiorowego oraz określenia rodzajów dokumentów poświadczających prawo do korzystania ze zwolnień i ulg (Dz. Urz. Woj. Kujawsko-Pomorskiego Nr 44, poz. 726 ze zm.) niepełnosprawne dzieci i młodzież do ukończenia 20 roku życia, wraz z opiekunami, zostały zwolnione z opłat.

Wydatki na dowożenie uczniów do szkół, sklasyfikowane w rozdziale 80113, w 2010 r. zostały wykonane w kwocie 138,3 tys. zł, w 2011 r. – w kwocie 117,7 tys. zł., zaś na 2012 r. zostały zaplanowane w kwocie 155,3 zł (do końca pierwszego kwartału wykonane w kwocie 35,0 tys. zł).

Odnośnie uczniów niepełnosprawnych, do powyższych wydatków zostały zaklasyfikowane koszty transportu uczniów, poniesione przez Zespołu Szkół nr 19, w wysokości 57,7 tys. zł w roku 2010 oraz w roku 2011 (w skład zespołu wchodziły: Szkoła Podstawowa nr 25 Integracyjna, Gimnazjum Nr 38 Integracyjne i XXI Liceum Ogólnokształcące Integracyjne).

[Dowód: akta kontroli str. 5, 245]

Ww. bezpłatny transport i opieka zapewniane był przez Centrum Integracji Społecznej im. Jacka Kuronia w Bydgoszczy. W 2010 r. usługa ta świadczona była na podstawie umowy z miastem Bydgoszcz - zrealizowano usługi o wartości 4.038,10 zł, dotyczące przewozu 8 uczniów (średnio 504,8 zł na jednego ucznia). Od 2011 r. transport i opieka świadczone przez Centrum Integracji Społecznej odbywały się na podstawie porozumień zawieranych przez tą jednostkę z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Bydgoszczy. Na powyższej podstawie bezpłatny transport i opiekę zapewniono 11 uczniom w 2011 r. i 9 uczniom w 2012 r. (tak zlecony transport obejmował dowóz na wizyty lekarskie, rehabilitację

lecniczą, albo do miejsca zatrudnienia i nauki, zaś koszty realizacji zadania, o jakim mowa w art. 17 ust. 3a pkt 1 ustawy o systemie oświaty nie były wyodrębniane).

Korzystanie przez uczniów z ww. uprawnień było poprzedzone zgłoszeniem takiej potrzeby do dyrektora szkoły oraz rozpatrzeniem sprawy przez pracowników Wydziału Edukacji, którzy zlecali Centrum Integracji Społecznej przewóz ucznia.

Niezależnie od powyższych działań dyrektor Zespołu Szkół nr 19 w latach 2011-2012 zapewniał bezpłatny transport niepełnosprawnym uczniom swojej szkoły (14 uczniów w 2011 r., 13 uczniów w 2012 r., koszt umowy z przewoźnikiem - 57.670 zł rocznie; średnio 4.119 zł na jednego ucznia w 2011 r. oraz 4.436 zł na jednego ucznia w 2012 r.).

[Dowód: akta kontroli str. 7, 47-73]

Odpowiadając na pytanie, w jaki sposób miasto Bydgoszcz zapewnia uczniom niepełnosprawnym opiekę w czasie przewozu do najbliższej szkoły, w sytuacji kiedy uprawnienie to realizują oni korzystając ze środków publicznego transportu zbiorowego w Bydgoszczy, Jadwiga Zagert, zastępca dyrektora Wydziału Edukacji podała, że na podstawie uchwały Rady Miasta Bydgoszczy miasto zapewnia uczniom niepełnosprawnym opiekę w drodze do szkoły, gwarantując opiekunowi prawnemu darmowe przejazdy środkami publicznego transportu zbiorowego.

Odpowiadając na pytanie, czy dokonywano rozeznania w poszczególnych latach szkolnych, jakiej liczby uczniów może faktycznie dotyczyć obowiązek zapewnienia przez miasto Bydgoszcz uczniom niepełnosprawnym, których kształcenie i wychowanie odbywa się na podstawie art. 71b ustawy o systemie oświaty, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej i gimnazjum, a uczniom z niepełnosprawnością ruchową, upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym - także do najbliższej szkoły ponadgimnazjalnej, zastępca dyrektor Wydziału Edukacji, podała, że:

- nie prowadzi się szczegółowego rozeznania dotyczącego liczby uczniów niepełnosprawnych uprawnionych do faktycznego korzystania z bezpłatnego transportu i opieki,
- większość uczniów niepełnosprawnych mieszka w pobliżu szkoły, bądź dojeżdża transportem zbiorowym; w Bydgoszczy jest dobrze zorganizowany system komunikacji miejskiej, uczniowie niepełnosprawni mają zagwarantowane darmowe przejazdy do szkoły, w związku z czym większość rodziców korzysta z tej formy dowozu; rodzic

- składający wniosek w sekretariacie szkoły automatycznie otrzymuje legitymację dla dziecka uprawniającą do bezpłatnych przejazdów oraz zaświadczenie dla opiekuna,
- w sytuacji bardziej dotkliwej niepełnosprawności organizowany jest transport bezpośrednio na trasie dom-szkoła, potrzeby uczniów w tym zakresie są zaspokajane.

[ustalenia dotyczące liczby uczniów niepełnosprawnych w poszczególnych rodzajach szkół zostały ujęte w tabeli nr 1]

Odpowiadając na pytanie sposób realizacji transportu uczniów niepełnosprawnych oraz opieki nad nimi został spowodowany koniecznością minimalizacji jego kosztów, zastępca dyrektora Wydziału Edukacji podała, że najtańszym środkiem lokomocji jest transport zbiorowy i taki zapewnia dzieciom niepełnosprawnym Urząd Miasta Bydgoszczy, niektóre zaś dzieci niepełnosprawne korzystają z dowozu samochodem, zapewnianego przez Centrum Integracji Społecznej.

[Dowód: akta kontroli str. 94-137]

1.9.

Zgodnie z art. 17 ust. 3a pkt 3 ww. ustawy obowiązkiem gminy jest zwrot kosztów przejazdu ucznia, o którym mowa w pkt 1 i 2, oraz jego opiekuna do szkoły lub ośrodka, wymienionych w pkt 1 i 2, na zasadach określonych w umowie zawartej między prezydentem miasta i rodzicami, opiekunami lub opiekunami prawnymi ucznia, jeżeli dowożenie i opiekę zapewniają rodzice, opiekunowie lub opiekunowi prawni.

Zarządzeniem nr 362/09 z dnia 19 maja 2009 r. w sprawie zasad zwrotu kosztów przejazdu uczniów niepełnosprawnych z miejsca zamieszkania do szkoły lub ośrodka umożliwiającego realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki w przypadku zapewnienia dowozu i opieki przez rodziców lub opiekunów prawnych,¹ powołując się na art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.) [kompetencja do wykonywania uchwał rady gminy i zadań gminy określonych przepisami prawa] Prezydent Miasta Bydgoszczy ustalił, że:

- zwrot ww. kosztów następuje w przypadku braku możliwości korzystania z komunikacji publicznej (§ 1 pkt 1) [zgodnie z wykazem osób uprawnionych do ulgi 100% w opłatach za korzystanie z usług przewozowych środkami publicznego transportu zbiorowego

---

¹ Nie ogłoszone w dzienniku urzędowym.

w Bydgoszczy, podanym przez Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy, uprawnienie takie posiadają dzieci i młodzież będące osobami niepełnosprawnymi do ukończenia 21 roku życia, a w przypadku realizacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki do ukończenia 25 roku życia],

- zwrot kosztów przejazdu następuje na podstawie umowy, zawartej na pisemny wniosek rodzica lub prawnego opiekuna (§ 3, § 4),
- kwotę kosztów ustala się przy uwzględnieniu liczby kilometrów na trasie dom-szkoła-dom i stawki za 1 kilometr przebiegu pojazdu w wysokości 50% stawki za kilometr przebiegu określonej rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz. U. Nr 27, poz. 271 ze zm.) (§ 5 ust. 2),
- odległość pomiędzy miejscem zamieszkania a szkołą (placówką oświatową) jest rozumiana jako długość najkrótszej trasy łączącej te dwa miejsca (§ 5 ust. 3),
- warunkiem wypłaty zwrotu kosztów jest złożenie przez rodziców lub opiekunów prawnych rachunku za przejazdy ucznia wraz z poświadczeniem obecności ucznia na zajęciach przez dyrektora szkoły, wg wzoru stanowiącego załącznik do umowy (§ 5 ust. 4),
- na wnioskodawcę nałożono obowiązek dołączenia do wniosku o zwrot kosztów przejazdu ucznia niepełnosprawnego następujących dokumentów: (1) aktualnego zaświadczenia ze szkoły, (2) orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, (3) orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, (4) skierowania do szkoły/placówki, wydane przez Wydział Edukacji Miasta Bydgoszcz, (5) „ksero polisy OC, NW”, (6) kserokopię dowodu rejestracyjnego, a także – wskazania nr polisy ubezpieczeniowej transportu dziecka niepełnosprawnego (§ 3, zał. nr 1) [zgodnie ze wzorem ww. umowy w jej § 1 opiekun składa oświadczenie odnośnie danych identyfikacyjnych posiadanego samochodu oraz terminów ważności polis ubezpieczeniowych OC, NW i NW dla dziecka niepełnosprawnego],

W uzasadnieniu projektu zarządzenia Marian Sajna, Dyrektor Wydziału Edukacji, podał m.in., że:

- „konieczne jest określenie zasad finansowania dowożenia i opieki dzieci niepełnosprawnych, wymagających szczególnej opieki **przekraczającej zakres opieki świadczonej przez przewoźnika** lub Centrum Integracji Społecznej”,
- „W ramach zawartej umowy z CIS podjęto próbę zlecenia przewozu uczennicy z niepełnosprawnością ruchową, wymagającą specjalnej opieki medycznej, której CIS nie jest w stanie zapewnić.”

Dokument ten nie zawierał uzasadnienia wysokości wskaźnika określonego w § 5 ust. 2 zarządzenia (50 %) [do zwrotu kosztów używania przez pracowników Urzędu Miasta Bydgoszcz do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy stosowano pełną stawkę określoną w ww. rozporządzeniu, przy miesięcznym limicie do 500 km].

[Dowód: akta kontroli str. 8-12, 87]

Na podstawie powyższego zarządzenia zawarto jedną umowę z opiekunem dziecka niepełnosprawnego w sprawie zwrotu kosztów przejazdu (zwrot 155 zł w 2011 r., co odpowiadało łącznemu przebiegowi 370,9 km w przypadku samochodu o pojemności skokowej silnika powyżej 900 cm³).²

[Dowód: akta kontroli str. 7]

Zastępca dyrektora Wydziału Edukacji, odpowiadając na pytanie, jaka jest powszechnie obowiązująca podstawa prawna, umożliwiająca nałożenie na opiekunów ucznia niepełnosprawnego, w celu zawarcia umowy, o jakiej mowa w art. 17 ust. 3a pkt 3 ustawy o systemie oświaty, obowiązku ubezpieczenia pojazdu od następstw nieszczęśliwych wypadków, w tym – z udziałem dziecka niepełnosprawnego, podała, że taka podstawa nie istnieje, zaś powyższy wymóg wynika ze szczególnej troski o dobro dzieci i ich opiekunów.

[Umowa oraz porozumienie w sprawie transportu osób niepełnosprawnych, zawarte z Centrum Integracji Społecznej w Bydgoszczy, nie zawierały wymogu ubezpieczenia pojazdów, którymi dokonywano transportu, od następstw nieszczęśliwych wypadków, w tym – z udziałem dziecka niepełnosprawnego; umowa pomiędzy Zespołem Szkół nr 19 a przewoźnikiem zawierała wymóg „wykupienia polisy NW dla pasażerów”.]

---

² Por. treść uzasadnienia projektu zarządzenia.

Zastępca dyrektora Wydziału Edukacji, odpowiadając na pytanie dlaczego w postępowaniu poprzedzającym zawarcie ww. umowy, żąda się dostarczenia przez opiekunów ucznia dokumentów, których treść jest znana Prezydentowi Miasta Bydgoszcz z urzędu (skierowane do szkoły/placówki, wydane przez Wydział Edukacji Miasta Bydgoszcz, kopia dowodu rejestracyjnego pojazdu), podała, że trudno jest ustalić powód, dla którego w ww. postępowaniu powtórnie wymagane są niektóre dokumenty.

[Dowód: akta kontroli str. 47-56, 63-71, 94-137]

1.10.

Zgodnie z art. 71b ust. 5c ustawy o systemie oświaty dyrektor szkoły, której uczeń posiada orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania, organizuje takie nauczanie w porozumieniu z organem prowadzącym.

Liczbę uczniów, objętych nauczaniem indywidualnym, którzy posiadali równocześnie orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego była następująca (tabela 3):

	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Szkoły specjalne	136	141	142
Szkoły ogólnodostępne	66	76	61

W sprawie formy porozumienia w sprawie organizacji nauczania indywidualnego Iwona Waszkiewicz, dyrektor Wydziału Edukacji w Urzędzie Miasta Bydgoszcz podała, że:

- Wydział Edukacji corocznie przy omawianiu zasad organizacji roku szkolnego przedstawia sposób przyznawania godzin nauczania indywidualnego w poszczególnych typach szkół,
- dyrektorzy szkół, po otrzymaniu stosownego orzeczenia, uruchamiają procedurę jego realizacji; w tym celu sporządzają aneks do arkusza organizacji danego roku szkolnego i wraz z kopią orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania przekazują do Wydziału Edukacji; nauczanie indywidualne jest realizowane zgodnie z zaleceniami lekarza umieszczonymi w tym orzeczeniu (np. dotyczącymi miejsca, sposobu realizacji, możliwości wchodzenia ucznia do grupy itp.),
- nie stosuje się natomiast porozumień dyrektora szkoły z organem prowadzącym, gdyż według uzyskanej opinii prawnej nie ma takiego obowiązku - w art. 71b ust. 6 ustawy o systemie oświaty nie istnieje jednoznaczne wymóg pisemnej formy porozumienia, zaś

aneks z wprowadzonym nauczaniem indywidualnym jest swoistą formą porozumienia, Miasto natomiast zobowiązuje się przekazać środki na jego realizację.

[Dowód: akta kontroli str. 35-43]

2.

Planowane i wykonane wydatki miasta Bydgoszcz na bieżące zadania oświatowe w latach 2011-2012 (bez wydatków inwestycyjnych) przedstawia poniższe zestawienie (tabela 4, w tys. zł):

Dział / rozdział	2011 r.		2012 r.
	Plan	Wykonanie	Plan
Dział 801 Oświata i wychowanie	442.791,6	441.920,9	447.757,2
Rozdział 80101 szkoły podstawowe	126.114,0	126.041,7	130.771,4
Rozdział 80102 szkoły podstawowe specjalne	7.136,1	7.133,6	7.224,5
Rozdział 80103 oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	3.332,3	3.317,4	3.516,1
Rozdział 80104 przedszkola	62.020,7	61.994,7	63.766,0
Rozdział 80105 przedszkola specjalne	172,5	140,9	214,3
Rozdział 80106 inne formy wychowania przedszkolnego	567,0	548,1	896,4
Rozdział 80110 gimnazja	75.762,5	75.695,0	77.304,9
Rozdział 80111 gimnazja specjalne	7.637,7	7.634,1	8.074,7
Rozdział 80113 dowożenie uczniów do szkół	133,6	117,7	155,3
Rozdział 80114 zespoły ekonomiczno-administracyjne szkół	0	0	864,0
Rozdział 80120 licea ogólnokształcące	47.932,6	47.924,6	49.548,9
Rozdział 80121 licea ogólnokształcące specjalne	1.133,6	1.133,6	1.163,7
Rozdział 80123 licea profilowane	4.151,6	4.145,5	3.759,2
Rozdział 80130 szkoły zasadnicze	67.740,9	67.674,6	65.618,2
Rozdział 80134 szkoły zawodowe specjalne	6.258,1	6.258,1	6.257,5
Rozdział 80140 centra kształcenia ustawicznego	3.900,2	3.899,8	4.254,1
Rozdział 80142 ośrodki szkolenia, doszktałania i doskonalenia kadr	0	0	732,9
Rozdział 80146 placówki doszktałania i doskonalenia nauczycieli	1.928,8	1.886,8	2.240,6
Rozdział 80148 stołówki szkolne	8.091,1	8.073,3	8.089,3
Rozdział 80195 pozostała działalność	18.778,2	18.301,3	13.313,9

Dział / rozdział	2011 r.		2012 r.
	Plan	Wykonanie	Plan
Dział 854 Edukacyjna opieka wychowawcza	38.285,0	38.128,9	37.895,0
Rozdział 85401 świetlice szkolne	8.274,0	8.264,9	8.439,6
Rozdział 85403 specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze	2.925,2	2.923,1	2.962,7
Rozdział 85404 przedszkola (bez klas „0”)	33,0	32,6	21,4
Rozdział 85406 poradnie psychologiczno-pedagogiczne	4.698,9	4.698,3	4.825,8
Rozdział 85407 placówki wychowania pozaszkolnego	12.935,5	12.931,6	12.839,0
Rozdział 85410 internaty i bursy szkolne	5.933,4	5.927,5	6.068,4
Rozdział 85412 kolonie i obozy oraz inne formy wypoczynku dzieci i młodzieży	239,4	239,3	239,4
Rozdział 85415 pomoc materialna dla uczniów	1.723,9	1.619,4	312,4
Rozdział 85417 szkolne schronisko młodzieżowe	619,9	619,1	623,2
Rozdział 85419 ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze	267,3	267,3	903,8
Rozdział 85446 placówki dokształcania i doskonalenia nauczycieli	74,7	70,1	100,0
Rozdział 85495 pozostała działalność	559,7	535,6	559,3
Razem działy 801 i 854:	481.076,6	480.049,8	485.652,3

[Dowód: akta kontroli str. 5]

2.1-2.

Sposób podziału części oświatowej subwencji ogólnej w 2011 r. został określony w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2011 (Dz. U. Nr 249, poz. 1659).

Dane dotyczące wyliczenia subwencji oświatowej w części dotyczącej uczniów niepełnosprawnych przedstawia poniższe zestawienie (tabela 5). Ustalenie wykazu zadań szkolnych miasta Bydgoszcz zostało dokonane przez Wydział Edukacji po skorygowaniu danych zamieszczonych w Systemie Informacji Oświatowej przez dyrektorów szkół. Dotyczące ilości uczniów niepełnosprawnych dane określone w metryczkach były zgodne z danymi przetwarzanymi w Systemie Informacji Oświatowej.

	Zadania gminy		Zadania powiatu	
Finansowy standard A podziału subwencji (zł)	4717,0119		4717,0119	
D _i	1,0295761110		1,0075672895	
Kwota bazowa ucznia przeliczeniowego (zł)	4856,52276754272		4752,70689462225	
Zadanie / waga	Liczba uczniów	Przypadająca na wyszczególnionych uczniów część subwencji (bazowa + uzupełniająca)	Liczba uczniów	Przypadająca na wyszczególnionych uczniów część subwencji (bazowa + uzupełniająca)
Zadania szkolne				
P2/ 1,4	276	3216960,68	400	4562598,62
P3/ 2,9	82	1553115,98	27	500460,04
P4/ 3,6	90	2010600,43	292	6383835,90
P5/ 9,5	118	6017231,71	173	8633292,07
P6/ 0,8	358	1390908,12*	28	106460,63*
P8/ 0,19	0	-	14391	81391483,86
			288**	1628847,71
P24/ 0,6	44	341899,20	0	0,00
Zadania pozaszkolne				
P28/ 4	31	752761,03	38	903014,31
P30/ 0,5	0	-	16	38021,66*
P33/ 6,5	0	-	64	1977126,07*
P36/ 9,5	37	1886759,10	2	99806,84
P38/ 0,84	12	107232,02	59	515953,86
Suma (P8**)		17277468,27		25349417,71
Suma (zadania gminy i powiatu)	42626885,98			
Suma (zadania gminy i powiatu, bez dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym i uczniów szkół ogólnodostępnych – P24, P28, P38)	40006025,55			

* bez kwoty bazowej

** uczniowie specjalnych szkół ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie zawodowe (Zespół Szkół Zawodowych nr 5 Specjalny – 194 uczniów) oraz uczniowie szkół specjalnych przysposabiających do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym (SOSW nr 3 – 94 uczniów)

Wykonane w roku 2011 wydatki szkół specjalnych na kwotę 29.598,8 tys. zł odpowiadały 74,0 % części subwencji oświatowej przypadającej na wyszczególnionych w zestawieniu uczniów niepełnosprawnych (przy 869 uczniów szkół specjalnych, przypadających na łącznie 1.479 uczniów niepełnosprawnych, co stanowiło 58,8% uczniów niepełnosprawnych).

[Dowód: akta kontroli str. 33-34, 83-86, 246]

2.3.

Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia szkoły i oddziały, o których mowa w § 1 [szkoły ogólnodostępne, szkoły ogólnodostępne z oddziałami integracyjnymi, szkoły integracyjne], zapewniają dzieciom i młodzieży niepełnosprawnym oraz niedostosowanym społecznie odpowiednie warunki do nauki, sprzęt specjalistyczny i środki dydaktyczne.

Ustalenia dotyczące finansowania szkół specjalnych opisane zostały w tabeli 4. Ustalenia dotyczące realizacji wydatków w § 4240 opisane zostały w punkcie 3.2-3. niniejszego protokołu kontroli.

W ramach swojej polityki oświatowej miasto Bydgoszcz zapewniło szkołom (w ramach wyodrębnionego projektu) dodatkowe środki na rozbudowę, wyposażenie i modernizację gabinetów dydaktycznych, świetlic bibliotek oraz placów zabaw (w latach szkolnych 2009/2010 – 2011/2012 wydatkowano na powyższy cel łącznie 372 tys. zł). Ponadto przyznano szkołom integracyjnym dodatkowe środki na inwestycje takie jak budowa windy oraz budowa pojazdów i toalet dla osób niepełnosprawnych.

[Dowód: akta kontroli str. 94-137]

2.4.

Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 4 ww. rozporządzenia szkoły i oddziały, o których mowa w § 1, zapewniają dzieciom i młodzieży niepełnosprawnym oraz niedostosowanym społecznie zajęcia rewalidacyjne lub zajęcia socjoterapeutyczne, stosownie do potrzeb.

Zgodnie z § 2 ust. 10 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz.

142 ze zm.) dyrektor szkoły, z wyjątkiem szkoły specjalnej, w uzgodnieniu z organem prowadzącym, przydziela dodatkowe godziny na prowadzenie indywidualnych zajęć rewalidacyjnych z uczniami niepełnosprawnymi (rozporządzenie nie określa liczby godzin zajęć rewalidacyjnych przyznanych na jednego ucznia).

W szkołach podległych Prezydentowi Miasta Bydgoszcz przyjęto zasadę, że w klasie integracyjnej na jednego ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego przyznaje się 2 godziny zajęć rewalidacyjnych. Natomiast w szkołach specjalnych przypada 10 godzin zajęć rewalidacyjnych na oddział (co określono w ramowych planach nauczania).

Ewidencjonowane w arkuszach organizacji roku szkolnego miesięczne wydatki na wynagrodzenia nauczycieli z tytułu prowadzenia zajęć rewalidacyjnych były następujące (tabela 6, w tys. zł):

	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Rewalidacja, w tym:	294,3	321,7	346,5
Szkoły specjalne	149,5	159,9	167,1
Szkoły integracyjne	56,2	67,1	69,9
Pozostałe szkoły	88,6	94,7	109,4
Socjoterapia	-	1,1	-
Razem	294,3	322,7	346,5

[Dowód: akta kontroli str. 35-43]

2.5.

Zgodnie z § 5 ust. 1 ww. rozporządzenia w szkołach, o których mowa w § 1 pkt 2 i 3 [szkoły ogólnodostępne z oddziałami integracyjnymi, szkoły integracyjne], zatrudnia się dodatkowo nauczycieli posiadających kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela w odpowiednich typach i rodzajach specjalnych przedszkoli i szkół oraz odpowiednich specjalistów, w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego.

Wymiar pracy nauczycieli wspomagających w ww. szkołach, a także przydzielonych dodatkowo do ww. szkół logopedów, pedagogów, psychologów i rehabilitantów oraz koszt ich miesięcznego wynagrodzenia przedstawia poniższe zestawienie (tabela 7, w tys. zł):

	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Nauczyciele wspomagający			
Liczba etatów	109,0	114,0	115,0
Koszt wynagrodzeń	336,3	387,6	416,3
Logopedzi, pedagodzy, psychologzy, rehabilitanci			
Liczba etatów	13,6	13,2	13,7
Koszt wynagrodzeń	46,0	49,3	53,4

[Dowód: akta kontroli str. 35-43]

Na podstawie ankiety, skierowanej do 15 szkół ogólnodostępnych, do których uczęszczali uczniowie niepełnosprawni (Szkoly Podstawowe nr 2, 46, 58, 63, 65, Gimnazja nr 13, 16, 22, Zespoły Szkół nr 6, 7, 8, 18, 20, 32, oraz Zespół Szkół Medycznych) stwierdzono, że w 5 szkołach, w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego w ww. latach szkolnych byli zatrudnieni nauczyciele posiadający odpowiednie kwalifikacje oraz odpowiedni specjaliści (np. w Szkole Podstawowej nr 8 - nauczyciele ze specjalnym przygotowaniem pedagogicznym, pedagog, psycholog, rewalidator, rehabilitant, logopeda). W 10 przypadkach odpowiedziach podano, że szkoła nie współorganizuje kształcenia integracyjnego, względnie – że nie ma takiego obowiązku.

[Dowód: akta kontroli str. 138-238]

3.

Zgodnie z art. 5 ust. 7 ustawy o systemie oświaty organ prowadzący szkołę lub placówkę odpowiada za jej działalność, a do zadań organu prowadzącego szkołę lub placówkę należy m.in. zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki oraz wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczych, przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych.

3.1.

W wyniku przeprowadzonych przez pracowników Urzędu Miasta Bydgoszcz kontroli w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz bezpieczeństwa i higieny pracy w szkołach, do których uczęszczali uczniowie niepełnosprawni stwierdzono, m.in. że:

- w Szkole Podstawowej nr 20 – wymiana osłon grzejników w sali gimnastycznej, zapewnienie oświetlenia zgodnego z normami oraz remont pomieszczeń wymagały przyznania dodatkowych środków na ten cel (kontrole w dniach 29 stycznia 2010 r., 30 sierpnia 2010 r., 31 sierpnia 2011 r., 24 lutego 2012 r.),
- w Zespole Szkół nr 29 – stwierdzono zły stan boisk i schodów wejściowych, w związku z czym szkoła ponownie wystąpiła o środki na naprawę (kontrole szkoły i jej terenu przed rozpoczęciem roku szkolnego – lata 2009-2011),
- w Zespole Szkół nr 19 – nie wykonano następujących działań, w celu usunięcia stwierdzonych w wyniku kontroli zagrożeń: nabycie apteczki do kuchni, remont elewacji, remont biblioteki z wymianą regałów, remont klatki schodowej, remont zaplecza kuchennego (kontrole w latach 2009-2011).

[Dowód: akta kontroli str. 98-137]

Zgodnie z postanowieniami § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.) kopię protokołu kontroli zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, przekazuje się organowi prowadzącemu.

Wydział Edukacji prowadził ewidencję ww. protokołów kontroli.

[Dowód: akta kontroli str. 241-244]

3.2-3.

Zgodnie z art. 5 ust. 7 pkt 4 ustawy o systemie oświaty do zadań organu prowadzącego szkołę lub placówkę należy w szczególności wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczych, przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych.

Sklasyfikowane w § 4240 wydatki na zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek w szkołach specjalnych, integracyjnych oraz w szkołach z oddziałami integracyjnymi przedstawia poniższe zestawienie (tabela 8, w zł):

Rozdział	2010		2011		2012
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	plan
80101 szkoły podstawowe	61 784,00	61 784,00	11 500,00	11 500,00	-
80102 szkoły podstawowe specjalne	9 280,00	9 280,00	5 312,00	5 311,15	-
80111 gimnazja specjalne	1 705,00	1 705,00	500,00	499,20	-
80134 szkoły zawodowe specjalne	4 098,00	4 098,00	10 000,00	10 000,00	-
80195 pozostała działalność	258 377,00	258 364,44	206 073,00	201 889,57	8 911,00
85153 zwalczanie narkomanii	11 002,00	11 001,61	1 440,00	1 438,98	2 950,00
85395 pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	110 835,00	39 211,93	108 591,00	108 221,83	-
85403 specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze	3 290,00	3 290,00	8 000,00	8 000,00	-
85415 pomoc materialna dla uczniów	2 500,00	2 500,00			-
85401 świetlice szkolne	-	-	1 060,00	1 060,00	-
85495 pozostała działalność	-	-	24 700,00	24 700,00	-
Razem	462 871,00	391 234,98	377 176,00	372 620,73	11 861,00

Na podstawie ewidencji księgowej stwierdzono, że w latach 2010-2012:

- wydatki na zakup pomocy naukowych i dydaktycznych oraz książek w działach 801 i 854 nie zostały zaplanowane dla Szkoły Podstawowej nr 65 i Zespołu Szkół nr 28 (na 2010 r.), a także dla Szkoły Podstawowej nr 20, Zespołów Szkół nr 7, 14, 29 i 30 oraz Zespołu Szkół Zasadniczych nr 5 (na 2012 r.),
- zaplanowane wydatki w działach 801 i 854 zostały wykonane całkowicie w 2010 r. oraz w 98,8% w 2011 r.,
- w 2011 r. zrealizowane wydatki na zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek w szkołach specjalnych wynosiły odpowiednio: 0,07 % wydatków w rozdziale 80102 szkoły podstawowe specjalne, 0,01 % wydatków w rozdziale 80111 gimnazja specjalne oraz 0,16 % w rozdziale 80134 szkoły zawodowe specjalne.

[Dowód: akta kontroli str. 44-46, 88-89]

Odpowiadając na pytania czym należy tłumaczyć istotny spadek zaplanowanych na 2012 r. wydatków w § 4240 w działach 801 i 854 w porównaniu z planem i wykonaniem wydatków w poprzednich latach oraz czy w związku z tym przeprowadzono rozeznanie, jaki będzie miało to wpływ na realizację zadań miasta Bydgoszcz wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania,

programów wychowawczych, przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych, Dyrektor Wydziału Edukacji podała w swoich wyjaśnieniach, że:

- plan finansowy na początku roku jest zawsze niższy, niż ostateczne wykonanie,
- w miesiącach wakacyjnych zostaną przekazane do szkół środki na rozbudowę, modernizację i wyposażenie gabinetów dydaktycznych, świetlic i bibliotek oraz placów zabaw w wysokości 1.250 tys. zł,
- dodatkowo na początku roku szkolnego trafiają do szkół środki na zakupy pomocy dydaktycznych,
- wykonanie wydatków w § 4240 będzie na pewno na poziomie roku ubiegłego, a może nawet większe, ze względu na wyposażenie nowych sal dla dzieci sześciolletnich, trafiających do klas pierwszych szkół podstawowych,
- dodatkowo miasto Bydgoszcz składa corocznie wnioski o dotację na dofinansowanie zakupu pomocy dydaktycznych do miejsc zabaw w szkole oraz na utworzenie szkolnych placów zabaw w ramach programu „Radosna Szkoła” - w roku 2012 przeznaczono ogółem z dotacji oraz w ramach wkładu własnego kwotę 35,1 tys. zł na zakup pomocy dydaktycznych oraz 1.428,4 tys. zł na utworzenie lub modernizację szkolnych placów zabaw.

[Dowód: akta kontroli str. 241-244]

W latach 2009-2012 ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (Program Operacyjny Kapitał Ludzki, priorytet IX, działanie 9.2, projekty „Zawodowe Horyzonty”, „Zawodowe Horyzonty II” i „Zawodowe Horyzonty III” dokonano na rzecz szkół specjalnych zakupu pomocy dydaktycznych do przedmiotów zawodowych i ogólnych, sprzętu komputerowego oraz książek i podręczników. Wykonane w poszczególnych latach wydatki przedstawia poniższe zestawienie (tabela 9, w tys. zł):

	2009	2010	2011	razem
Zawodowe Horyzonty	57,5	2,5	-	60,0
Zawodowe Horyzonty II	-	99,2	7,2	106,4
Zawodowe Horyzonty III	-	-	66,9	66,9
Razem	57,5	101,7	74,1	233,3

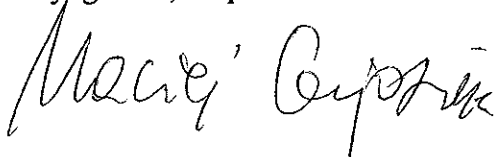
[Dowód: akta kontroli str. 30-32]

Poprzez zamieszczenie w protokole kontroli niżej wymienionych pouczeń Kontroler informuje o prawie:

- zgłoszenia przed podpisaniem protokołu kontroli, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego protokołu kontroli, pisemnych, umotywowanych zastrzeżeń co do ustaleń zawartych w protokole kontroli (art. 55 ust. 1 i 2 ustawy o NIK);
- odmowy podpisania niniejszego protokołu kontroli, z jednoczesnym obowiązkiem złożenia na tę okoliczność, w terminie 7 dni, wyjaśnień dotyczących przyczyn odmowy podpisania protokołu kontroli (art. 57 ust. 1 ustawy o NIK). W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń, termin 7 dni – zgodnie z art. 57 ust. 2 ustawy o NIK – biegnie od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie ich rozpatrzenia;
- złożenia z własnej inicjatywy na piśmie dodatkowych wyjaśnień co do przyczyn i okoliczności powstania nieprawidłowości opisanych w niniejszym protokole kontroli, w terminie uzgodnionym z kontrolerem (art. 59 ust. 2 ustawy o NIK).

O przeprowadzeniu kontroli dokonano wpisu do księgi ewidencji kontroli z numerem 7 w 2012 r.

Bydgoszcz, 4 lipca 2012 r.

Maciej Gajdzik
główny specjalista kontroli państwowej
Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy

Bydgoszcz, 2012 r.

Rafał Bruski
Prezydent Miasta Bydgoszcz

W dniu 4 lipca 2012 r. doręczono Prezydentowi Miasta Bydgoszcz jeden egzemplarz protokołu kontroli.

W P L Y N Ę Ł O	
URZĄD MIASTA BYDGOSZCZY	
SEKRETARIAT PREZYDENTA	
data	04.07.2012
ilość załączników	.....
podpis	.....

Bydgoszcz, dn 2012.07.13

WE.033.63.2012

Pan
Jarosław Wenderlich
Dyrektor
Delegatury Najwyższej
Izby Kontroli
w Bydgoszczy

Wzajemny Respekt Dzielobne,

W nawiązaniu do pouczenia, zgodnie z Ustawą o Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 23 grudnia 1994 r. (Tekst jednolity Dz.U. z 2012 r. poz.82 ze zm.) wnoszę zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokóle kontroli LBY-4101-07-05 z dnia 4 lipca 2012.

W punkcie I. 7-8 użyto następującego zapisu: „Odpowiadając na pytanie sposób realizacji transportu uczniów niepełnosprawnych oraz opieki nad nimi został spowodowany koniecznością minimalizacji jego kosztów, zastępca dyrektora Wydziału Edukacji podała, że najtańszym środkiem lokomocji jest transport zbiorowy i taki zapewnia dzieciom niepełnosprawnym Urząd Miasta Bydgoszczy, niektóre zaś dzieci niepełnosprawne korzystają z dowozu samochodem, zapewnianego przez Centrum Integracji Społecznej”.

Wnoszę o uwzględnienie w powyższym zapisie pełnego wyjaśnienia złożonego przez zastępcę dyrektora Wydziału Edukacji, które brzmiało: „Najtańszym środkiem lokomocji jest transport zbiorowy i taki zapewnia uczniom niepełnosprawnym Urząd Miasta Bydgoszczy, ale koszty nie są jedynym wyznacznikiem takiego sposobu realizacji zadania. Rodzice mogą dowozić dzieci własnym samochodem otrzymując częściowy zwrot kosztów, mogą również korzystać z bezpłatnego dowożenia oferowanego przez Centrum Integracji Społecznej lub z darmowego transportu komunikacją miejską. To rodzice podejmują decyzję o wyborze najkorzystniejszej i najwygodniejszej formy dla siebie”.

Użycie w protokóle tylko niepełnego wyjaśnienia zmieniło sens wypowiedzi i nie odzwierciedla rzeczywistego sposobu realizacji zadania dowożenia dzieci niepełnosprawnych do placówek oświatowych.

Łączę wyrazy szacunku,

WZ PRZYZYDENTA MIASTA

Główny
dr Grażyna Ciemiński
Zastępca Prezydenta Miasta

DELEGATURA WYDZIAŁU

Teresa Ogozaja
Radca Prawny-Koordynator
Bd-426

13.07.2012.

DELEGATURA WYDZIAŁU ZASTĘPCA PRZYZYDENTA MIASTA

Dorota
Iwona Kłaczewska

Jan Szopiński

haper
Zaczn

W P Ł Y N Ę Ł O
URZĄD MIASTA BYDGOSZCZY
 Zespół Kontroli

data **23.07.2012**
 ilość załączników szt. ....
 podpis *[signature]* **ciąg dalszy PROTOKOŁU KONTROLI**

2K
100235
 Edward Debnrowski

LBY-4101-07-05

100235
1427

Urzędu Miasta Bydgoszcz.

W dniu 13 lipca 2012 r. Grażyna Ciemniak, Zastępca Prezydenta Miasta Bydgoszcz, działając w zastępstwie Prezydenta Miasta Bydgoszcz, zgłosiła zastrzeżenia do niniejszego protokołu kontroli.

[Dowód: akta kontroli str. 276]

Treść ustaleń na str. 12 protokołu kontroli, w wierszach od 7 do 12 góry otrzymuje brzmienie:

Odpowiadając na pytanie sposób realizacji transportu uczniów niepełnosprawnych oraz opieki nad nimi został spowodowany koniecznością minimalizacji jego kosztów, zastępca dyrektora Wydziału Edukacji podała co następuje:

„Najtańszym środkiem lokomocji jest transport zbiorowy i taki zapewnia uczniom niepełnosprawnym Urząd Miasta Bydgoszczy, ale koszty nie są jedynym wyznacznikiem takiego sposobu realizacji zadania. Rodzice mogą dowozić dzieci własnym samochodem otrzymując częściowy zwrot kosztów, mogą również korzystać z bezpłatnego dowożenia oferowanego przez Centrum Integracji Społecznej lub z darmowego transportu komunikacją miejską. To rodzice podejmują decyzję o wyborze najkorzystniejszej i najwygodniejszej formy dla siebie.”

Bydgoszcz, 20 lipca 2012 r.

[Signature: Maciej Gajdzik]

Maciej Gajdzik
 główny specjalista kontroli państwowej
 Najwyższa Izba Kontroli
 Delegatura w Bydgoszczy

Bydgoszcz, *20.08.2012* 2012 r.

[Signature: Rafał Bruski]

Rafał Bruski
 Prezydent Miasta Bydgoszczy

W dniu 20 lipca 2012 r. jeden egzemplarz ciągu dalszego protokołu kontroli doręczono Prezydentowi Miasta Bydgoszcz.